

Yrd. Doç. Dr. Hediye ERGİN

Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

İşverenlere Getirilen Beş Puanlık Prim İndirimi

1. GENEL OLARAK

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması amacıyla 5763 sayılı “İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile 4857 sayılı İş Kanunu’nun 30. maddesi değiştirilerek özel sektör işyerlerinde eski hükümlü ve terör mağduru çalıştırma yükümlülüğü kaldırılmış, 4447 sayılı İşsizlik Kanunu’na geçici 7. madde eklenerek 18-29 yaş arası erkek ya da 18 yaşından büyük kadın işçilerin sigorta priminin işveren payının İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacağı öngörülmüş ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun 81. maddesinin 1. fıkrasına bir (ı) bendi eklenerek malullük, yaşlılık ve ölüm primlerinin işveren payının %5’inin Hazine tarafından karşılanacağı hükmü getirilmiştir.¹ Özetle, 5763 sayılı Kanun ile işverenler için üç ayrı prim indirimi getirilmiştir. İşverenler aynı dönem için bu teşviklerden sadece birinden yararlanabileceklerdir.²

31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı “Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu”nun³ tüm hükümleri 1 Ekim 2008 tarihinde yürürlüğe girdi.⁴ İşverenler üzerindeki mali yüklerin hafifletilmesi ve dolayısıyla istihdamın artırılması amacıyla, malullük, yaşlılık ve ölüm primlerinden işveren hissesine isabet eden beş puanlık prim tutarının Hazine tarafından karşılanmasını öngören 5510 sayılı Ka-

nun’un 81/I-(ı) bendi hükmü de 1.10.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sosyal Güvenlik Kurumu’nca 13.11.2008 tarihinde yayımlanan “Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranının işveren hissesinden beş puanlık indirim” konulu 2008/93 sayılı Genelgesi ile bu indirimden yararlanma usul ve esasları düzenlenmiştir.

Bu yazıda 5510 sayılı Kanun’un 81/I-(ı) bendi hükmü ve 2008/93 sayılı Genelge hükümleri ışığında işverenlere getirilen beş puanlık indirimden yararlanma usul ve esasları incelenecektir.

II. BEŞ PUANLIK İNDİRİMİN KAPSAMI

1. Kapsamdaki İşyerleri

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranının işveren hissesine ait kısmından yapılması öngörülen beş puanlık indirimden 4/I-a kapsamında ki sigortalıları çalıştıran, özel sektör işyeri işverenleri yararlanabileceklerdir. Kamu sektörü işverenleri ise geçici ya da sürekli olarak personel çalıştırsalar da bu indirimden yararlanamayacaklardır (5510 s.K. m.81/I-(ı)).

Özel nitelikteki bina inşaatı ile ihale konusu işyeri işverenleri, aranılan şartları sağlamış olmaları kaydıyla, beş puanlık prim indiriminden yararlanabileceklerdir (Genelge 11.1).

Prim indirimden işverenler özel sektördeki işyerlerinde m. 4/I-a kapsamında çalıştırdıkları ve uzun vadeli sigorta kollarına tabi bulunan sigortalılarından dolayı yararlanabilirler.

5763 sayılı Kanun'la eklenen 5510 s.K.'un 81/I-(i) bendinde 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun geçici 20. maddesine göre kurulan sandıklarda çalışan kişiler kapsam dışında bırakılmıştı. 81/I-(i) bendinde sadece 5510 sayılı Kanuna tabi olarak çalıştırılan sigortalılar için ödenmesi gereken primler indirimin kapsamına alınmıştı. Dolayısıyla, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun geçici 20. maddesine göre kurulan sandık kapsamındaki sigortalılar için ödenmesi gereken primler 81. maddede belirtilen indirim kapsamında değerlendirilemeyecekti. Daha sonra, 31.7.2008 tarih ve 5797 sayılı "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"⁵ ile geç. m.20 kapsamında sigortalıları çalıştıran işverenlerin de bu prim indiriminden yararlanmaları sağlanmıştır. 5797 sayılı Kanun'la 5510 sayılı Kanun'un m. 81/I-(i) bendine bir cümle eklenmiştir: "Bu fıkrada düzenlenen teşvik, kamu idareleri hariç bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılara ilişkin matrah, oran ve esaslar üzerinden 506 sayılı Kanun'un geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıkların statülerine tabi personel için de uygulanır." Ancak 2008/93 sayılı Genelge'de m.81/I (i) bendine eklenen bu cümleye yer verilmemiştir.

2. Kapsamdaki Sigortalılar

Genelge'ye göre, 5510 sayılı Kanun'un 81. maddesindeki indirimden işverenler özel sektördeki işyerlerinde m. 4/I-a kapsamında çalıştırdıkları ve uzun vadeli sigorta kollarına tabi bulunan sigortalılarından dolayı yararlanabilirler.

5510 sayılı Kanuna göre hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar m. 4/I- (a) kapsamında sigortalı sayılırlar.

5510 sayılı Kanun'un 81. maddedeki prim indiriminden sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar ve yurt dışında çalışan sigortalılardan dolayı yararlanılamayacaktır (m. 81/I-i). Yine kayıt dışı sigortalı çalıştıran işverenler de prim indiriminden yararlanamazlar. 5510 sayılı Kanun gereğince yapılan kontrol ve denetimlerde çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmediği tespit edilen işverenler bir yıl süreyle 81/I-(i) bendindeki destek unsurundan yoksun bırakılırlar (5510 sayılı Kanun m.81/I-i). Kayıt dışı sigortalı çalıştırıldığı tespitinin üzerinden bir yıl geçtikten sonra ise işverenlerin tekrar söz konusu prim indiriminden yararlanması mümkün olmalıdır.⁶

Aday çırak, çırak ve öğrencilerden, harp malulleri ile 3713 ve 2330 sayılı Kanunlara göre vazife malullüğü aylığı alanlardan yalnızca kısa vadeli sigorta kollarına tabi olanlardan, ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutuklulardan Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerlerden dolayı ise uzun vadeli sigorta kollarına tabi bulunmamaları nedeniyle; beş puanlık prim indiriminden yararlanılması mümkün değildir (Genelge, 2.2).

İsteğe bağlı sigortalılar adına tahakkuk eden malullük, yaşlılık ve ölüm sigorta kollarına ait primlerin tamamı sigortalı hissesi olduğundan, bu nitelikteki sigortalılar 81. maddede düzenlenen işveren hissesi sigorta prim indirimi kapsamında bulunmamaktadır (Genelge, 11.2).

III. PRİM İNDİRİMİNDEN YARARLANMA KOŞULLARI

1. Kuruma Prim ve Primle İlgili Borcu Olmama

a) Genel olarak

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin işveren hissesinin beş puanlık kısmının Hazinece karşılanabilmesi için, işverenlerin

- muaccel sigorta primi,
- işsizlik sigortası primi,
- idari para cezası ve
- bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarının bulunmaması gerekmektedir

(5510 s.K. m.81/I-(i)). Bu borçlar bundan sonra kı-

saca “işverenlerin prim ve prime ilişkin borcu olmaması” şartı olarak ifade edilecektir. İşverenlerin muaccel borçlarının bulunup bulunmadığı tespit edilirken her bir işyeri ayrı ayrı değerlendirilecektir.

5510 s. K. m. 81’de işverenin prim borcu olmaması yanında idari para cezası borcu bulunmaması gerektiği de belirtilmiştir. 5510 sayılı Kanun’un m.102/IV hükmüne göre, “İdarî para cezaları ilgiliye tebliğ ile tahakkuk eder. Tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde Kuruma ya da Kurumun ilgili hesaplarına yatırılır veya aynı süre içinde Kuruma itiraz edilebilir. İtiraz takibi durdurur. Kurumca itirazı reddedilenler, kararın kendilerine tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde yetkili idare mahkemesine başvurabilirler. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde, idari para cezası kesinleşir”. Ancak, mahkemeye başvurulması idari para cezasının takip ve tahsilini durdurmaz (5510

karşın, İstanbul Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü’nde işlem gören işyerinden dolayı prim ve prime ilişkin borcunun bulunduğunu varsaydığımızda, bahse konu işveren, Muğla Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü’nde işlem gören işyerinde çalışan ve kapsama giren sigortalılardan dolayı sözkonusu indirimden yararlanabilecek, buna karşın İstanbul Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü’nde işlem gören işyerinin prim ve prime ilişkin borcunu ödemediği sürece beş puanlık prim indiriminden yararlanamayacaktır.

Prim ve prime ilişkin borcu bulunmayan özel nitelikteki işyeri işverenlerinin beş puanlık sigorta prim indiriminden yararlanabilmeleri için, aylık prim ve hizmet belgelerini 5510 sayılı Kanun türünü seçmek suretiyle yasal süresi içinde Kuruma göndermeleri gerekmektedir. İşverenlerin aylık prim ve hizmet belgelerini 5510 sayılı Kanun türünü seçmek suretiyle Kuruma göndermeleri sırasında, Kurum veri tabanından ilgili işyerinin prim bor-

Özel nitelikteki işyeri işverenlerinin beş puanlık sigorta prim indiriminden yararlanabilmeleri için, aylık prim ve hizmet belgelerini 5510 sayılı Kanun türünü seçmek suretiyle Kuruma göndermeleri gerekmektedir.

sayılı Kanun m.102/VI, 1. cümle). İdari para cezasına itirazın reddi halinde başlayan yargı süresince işverenlerin beş puanlık prim indiriminden yararlanmaları söz konusu olamayacaktır. Ancak, yargılama süreci sonunda idari para cezası bulunmadığına hükmedilen işverenlerin geçmişe yönelik olarak beş puanlık indirimden yararlanabilmeleri gerekir.⁷

Genelgeye göre, uygulama işverenin Türkiye genelindeki tüm işyerleri bazında değil, sigorta prim indiriminden yararlanılacak işyeri bazında yapılacak olup, kapsama giren bir işverenin aynı veya farklı Sosyal Güvenlik İl/Merkez Müdürlüğü’nde işlem gören birden fazla işyeri dosyasının bulunması halinde, beş puanlık indirimden prim borcu olmayan işyerlerinden dolayı yararlanılabilecek, prim ve prime ilişkin borcu bulunan işyerlerinden dolayı ise bu borçlar ödenmediği sürece prim indiriminden yararlanılamayacaktır (Genelge 3.1).

Örneğin, B Limited Şirketi’nin Muğla Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü’nde işlem gören işyerinden dolayı prim ve prime ilişkin borcunun bulunmamasına

cu olup olmadığı sorgulanacak ve sadece muaccel prim borcu bulunmayan işyerleri için 5510 sayılı Kanun türü seçilebilecektir (Genelge 3.1.).

Kapsama giren sigortalılara ilişkin aylık prim ve hizmet belgelerinin 5510 sayılı Kanun türü seçilmek suretiyle Kuruma gönderilmesi halinde, bu nitelikteki işyerlerinin tahakkuk eden malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin işveren hissesine isabet eden beş puanlık kısmı için Hazine tahakkuku oluşturulacak olup, sigortalı hissesi ile Hazinece karşılanmayacak olan işveren hissesi prim tutarlarının tamamının yasal süresi içinde ödenmesi halinde, beş puanlık prim indiriminden yararlanılmış olunacaktır. Dolayısıyla, 5510 sayılı Kanun türü seçilmek suretiyle Hazine tahakkuku oluşturulmuş olsa da söz konusu indirimden, gerek 5510 sayılı Kanun türü, gerek diğer teşvik kanunlarına ilişkin kanun türü, gerekse kanun türü seçilmeksizin düzenlenmiş olan aylık prim ve hizmet belgelerinden kaynaklanan sigorta primlerinin, sigortalı hissesi ile Hazinece karşılanmayacak olan işveren hissesinin tamamının yasal süresi için-

Borçların çeşitli kanunlar gereğince yeniden yapılandırılmış veya 6183 sayılı Kanun'un 48. maddesine istinaden tecil ve taksitlendirilmiş olması ve yapılandırma veya taksitlendirme işlemleri devam ediyor olması kaydıyla, söz konusu indirimden yararlanılabileceği öngörülmüştür.

de ödenmiş olması kaydıyla yararlanılabilecektir (Genelge 3.1.).

Prim ve prime ilişkin borcu bulunan işverenler, bu borçlarının tamamını ödemeleri halinde, beş puanlık sigorta prim indiriminden, yasal verilme süresi sona ermemiş ilk aylık prim ve hizmet belgesinden başlayarak yararlanabilirler (Genelge 3.1.).

5510 sayılı Kanun'un 81. maddesinin 1. fıkrasının (1) bendinde öngörülen sigorta prim indiriminden yararlandıktan sonra, takip eden aylarda, kapsama giren borçlardan herhangi birinin veya birkaçının ödenmemiş veya eksik ödenmiş olması halinde, söz konusu borçlar ödeninceye kadar beş puanlık prim indiriminden yararlanılması mümkün olamayacaktır.

b) Özel haller

aa) İşyerinin devredilmesi

Sigortalı çalıştırılan bir işin veya işyerinin başka bir işverene devredilmesi halinde, işyerini devir alan işveren, devir eden işverenin; işyerinin miras yoluyla intikali halinde ise, işyeri kendisine intikal eden işveren, vefat eden işverenin; muaccel borçlarından dolayı (idari para cezası borçları hariç) müteselsilen sorumlu olduğundan, işyerini devir alan veya işyeri kendisine intikal eden işverenlerin söz konusu indirimden yararlanabilmeleri için, devir veya intikal tarihinden önceki dönemlere ilişkin muaccel sigorta primi, işsizlik sigortası primi ile bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarının bulunmaması gerekmektedir (Genelge, 3.1.).

bb) Şirketlerin nevi değiştirmesi, birleştirmesi, başka şirkete katılması

Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi şirketle-

rin nevelerinin değişmesi, birleşmesi veya diğer bir şirkete katılması durumunda, sigorta prim indiriminden yararlanılabilmesi için, bu nitelikteki işyerlerinin, nevi değiştirme, birleşme veya diğer bir şirkete katıldığı tarihten önceki ve sonraki dönemlere ilişkin muaccel sigorta primi, işsizlik sigortası primi, idari para cezası ile bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarının bulunmaması gerekmektedir (Genelge, 3.1.).

cc) Borçların tecil edilmesi ve taksitlendirilmesi

5510 sayılı Kanun'un 81. maddesinde, muaccel sigorta primi, işsizlik sigortası primi, idari para cezası ile bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçları bulunmakla birlikte, söz konusu borçların çeşitli kanunlar gereğince yeniden yapılandırılmış veya 6183 sayılı Kanun'un 48. maddesine istinaden tecil ve taksitlendirilmiş olması ve yapılandırma veya taksitlendirme işlemleri devam ediyor olması kaydıyla, söz konusu indirimden yararlanılabileceği öngörülmüştür.

Bu bakımdan, muaccel borçları, 5458 sayılı Kanun gereğince ya da 5510 sayılı Kanun'un geçici 24 ya da 25 inci maddelerine istinaden yeniden yapılandırılmış ya da 6183 sayılı Kanun'un 48. maddesine istinaden tecil ve taksitlendirilmiş olan işverenler, yapılandırma veya taksitlendirme işlemlerinin devam ediyor olması ve yapılandırma veya taksitlendirme kapsamına girmeyen muaccel sigorta primi, işsizlik sigortası primi, idari para cezası ile bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarının da bulunmaması kaydıyla, aylık prim ve hizmet belgelerini 5510 sayılı Kanun türünü seçmek suretiyle Kuruma gönderebileceklerdir.

dd) Alt işverenin prim borcu

5510 sayılı Kanun'un 12. maddesinin 6. fıkrasına göre, "Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin bir işte veya bir işin bölümü veya eklentilerinde, iş alan ve bu iş için görevlendirdiği sigortalıları çalıştıran üçüncü kişiye alt işveren denir. Sigortalılar, üçüncü bir kişinin aracılığı ile işe girmiş ve bunlarla sözleşme yapmış olsalar dahi, asıl işveren, bu Kanunun işverene yüklediği yükümlülüklerden dolayı alt işveren ile birlikte sorumludur".

Bu hükme göre, alt işverenlerin Kuruma olan borçlarından, alt işveren ile birlikte asıl işveren de sorumlu tutulmaktadır. Dolayısıyla, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin işveren hissesi-

nin beş puanlık kısmının Hazinece karşılanabilmesi için her bir işyeri bazında muaccel sigorta primi, işsizlik sigortası primi, idari para cezası ile bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcunun bulunmaması gerektiğinden, asıl işverenin söz konusu indirimden yararlanmak amacıyla aylık prim ve hizmet belgesini 5510 sayılı Kanun türünü seçerek Kuruma gönderebilmesi için, gerek kendisinden gerekse kendisinden iş alan alt işverenlerden kaynaklanan prim ve prime ilişkin borcunun bulunmaması gerekir.

Alt işverenler ise sadece kendi çalıştırmış oldukları sigortalılara ilişkin borçlardan sorumlu tutulabileceğinden, kendi alt işverenliğinden kaynaklanan muaccel borçlarının bulunmaması halinde prim indiriminden yararlanabilecektir. Dolayısıyla, asıl işverenin prim ve prime ilişkin borcunun bulunmasının alt işverenin beş puanlık indirimden yararlanmasına herhangi bir etkisi yoktur.

Genelgede muvazaalı işlemleri önlemeye yönelik düzenlemeler de yer almıştır. Örneğin, prim ve prime ilişkin borcu bulunan işverenlerin, 5510 sayılı Kanununun 81. maddesinde öngörülen sigorta prim indiriminden yararlanmak amacıyla, mevcut işyerlerini kapatarak değişik bir ad veya unvan ya da iş birimi olarak faaliyete geçirdiklerinin anlaşılması halinde, bu işyerleri söz konusu indirimden yararlandırılmayacaklardır (Genelge, 10).

Prim ve prim borcu bulunan alt işverenlerin çalıştırdıkları sigortalıları aynı işverenden iş alan muaccel borcu bulunmayan başka bir alt işveren üzerinden ya da kendi veya alt işverenlerinin çalıştırmış olduğu sigortalılardan dolayı muaccel borcu bulunan asıl işverenlerin çalıştırmış oldukları sigortalıları, muaccel borcu bulunmayan alt işverenler üzerinden beş puanlık prim indiriminden yararlanmak amacıyla bildirdiklerinin anlaşılması halinde, bu nitelikteki işveren ve alt işverenler de beş puanlık prim indiriminden yararlandırılmayacaktır.

Dolayısıyla belirtilen durumdaki işverenlerden ya da alt işverenlerden, 5510 sayılı Kanun türünü seçmek suretiyle düzenlenmiş oldukları aylık prim ve hizmet belgeleri için iptal nitelikte ve bu belgeler yerine Kanun türü seçilmeksizin asıl veya ek nitelikte aylık prim ve hizmet belgelerinin düzenlenerek Kuruma verilmesi istenilecek, verilmemesi halinde ise, söz konusu belgeler SGK'ca re'sen düzenlenecek ve daha önce Hazinece yersiz olarak

karşılanmış olan primler, ödeme vadesinin bittiği tarihten tahsil tarihine kadar gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte işverenlerden/alt işverenlerden tahsil edilecektir (Genelge, 10).

ee) Afet nedeniyle belgelerin verilme süresi ile primlerin ertelenmesi

5510 sayılı Kanun'un "Afet durumunda belgelerin verilme süresi ve primlerin ertelenmesi" başlıklı 91. maddesinin 1. fıkrasında "İşyerleri yangın, su baskını, yer kayması, deprem gibi afete uğrayan, tabii afet nedeniyle tarımsal faaliyetinden dolayı zarar gören işverenler ile 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılar, bu durumu belgelemeleri kaydıyla olayın meydana geldiği tarihten itibaren üç ay içinde talepte bulunmaları ve prim ödeme acizine düştüklerinin, yapılacak inceleme sonucu anlaşılması halinde, afet tarihinden önce ödeme süresi dolmuş mevcut prim borçları ile afetin meydana geldiği tarihten itibaren tahakkuk edecek üç aylık prim borçları, olayın meydana geldiği tarihten itibaren bir yıla kadar Kurumca ertelenebilir." hükmü getirilmiş, ikinci fıkrasında ise, "Birinci fıkrada belirtilen durumlarda, afetin meydana geldiği ayda verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgeleri, afetin meydana geldiği ayı takip eden üç ay içinde Kuruma verildiği takdirde, süresinde verilmiş sayılır." düzenlemesi yer almıştır.

5510 sayılı Kanun'un 91. m.'nin bu hükmüne istinaden Genelgede, afet nedeniyle prim borçlarının ertelenmesine Kurumca karar verilen işverenlerin,

- Aylık prim ve hizmet belgesinin Kuruma gönderileceği tarihte prim ve prime ilişkin borcunun olmaması,

- 5510 sayılı Kanun türü seçilmek suretiyle düzenlenmiş oldukları aylık prim ve hizmet belgelerini Kuruma süresi içinde vermiş olmaları,

- Ertelemeye tabi tutulmuş sigorta prim borçlarını erteleme süresi içinde ödemeleri,

koşuluyla beş puanlık prim indiriminden yararlanabilecekleri düzenlenmiştir (Genelge, 6).

ff) Kurum alacaklarının katma değer vergisi iade alacağından mahsup edilmesi

İlgili olduğu aya ilişkin sigorta primi ve işsizlik sigortası primleri, yasal ödeme süresinin sona erdiği tarihten itibaren on beş gün içinde katma değer vergisi alacağından mahsup suretiyle ödenirse ya-

sal süresi içinde ödenmiş kabul edilmektedir. Eğer Kuruma verilmiş olan aylık prim ve hizmet belgelerinden kaynaklanan sigorta prim borcu yasal ödeme süresinin sona erdiği tarihten itibaren on beş günlük süre içinde katma değer vergisi iade alacağından mahsup edilmek suretiyle ödenirse, beş puanlık prim indiriminden yararlanılabilecektir (Genelge, 7).

2. Aylık Prim ve Hizmet Belgesinin Kuruma Yasal Süresi İçinde Verilmesi

“Aylık Prim ve Hizmet Belgesinin Sosyal Güvenlik Kurumuna Verilmesine ve Primlerin Ödenme Sürelerine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ”⁸ göre, özel nitelikteki işyeri işverenlerinin, cari aya ilişkin olarak düzenleyecekleri asıl, ek veya iptal nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerini, en geç belgenin ilişkin olduğu ayı izleyen ayın 23’ünde Kuruma göndermeleri gerekmektedir (Tebliğ, 2.2.1). Buna göre, özel nitelikteki işyeri işverenlerince 2008/Ekim ayına ilişkin düzenlenecek aylık prim ve hizmet belgelerinden başlanılarak söz konusu prim belgeleri, en geç belgenin ilişkin olduğu ayı izleyen ayın 23’ü günü sonuna kadar Kuruma verilecektir. Örneğin, özel sektör işverenlerince 2008/Kasım ayına ilişkin aylık prim ve hizmet belgesinin en geç 23/12/2008 Salı gününe, 2008/Aralık ayına ilişkin aylık prim ve hizmet belgesinin ise en geç 23/1/2009 Cuma gününe kadar Kuruma gönderilmesi gerekmektedir.

Aylık Prim ve Hizmet Belgesinin Sosyal Güvenlik Kurumuna Verilmesine ve Primlerin Ödenme Sürelerine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğe göre,

a) 2822 sayılı Kanuna göre toplu iş sözleşmesi akdedilen işyerlerinden dolayı toplu iş sözleşmesine istinaden geriye yönelik olarak ödenen ücretlere ilişkin sigorta priminin, toplu iş sözleşmesinin imzalandığı tarihi,

b) Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan ve toplu iş sözleşmesi dışında kalan sigortalı personel ile toplu iş sözleşmesine tabi olmakla beraber sendikalara üye olmamaları sebebiyle özel sektöre ait işyerlerinde sözleşme kapsamında bulunmayan personele yapılan geriye dönük ücret artışlarına ilişkin sigorta primlerinin, kararların alındığı tarihleri,

c) Ücretleri Maliye Bakanlığının vizesine tabi olması sebebiyle ödenmesine sonradan karar verilen kamu sektöründe görevli sigortalı için vizenin gecikmesine bağlı olarak yasal süresi dışında verilmek zorunda kalınan ek prim belgelerine ilişkin sigorta primlerinin, vize işleminin gerçekleştiğine ilişkin yazının ilgili kuruluşa intikal tarihini,

ç) Bir aydan fazla istirahat alan sigortalılara Kurumca ödenen geçici iş göremezlik ödeneğinin yanı sıra işverenlerince toplu iş sözleşmesine dayanarak istirahatlı bulunulan süre için ücret ödenmesi hâlinde, bu ücretlere ilişkin sigorta primlerinin, istirahat süresinin sona erdiği tarihi,

d) 4857 sayılı İş Kanunu’nun 21 inci maddesine istinaden iş mahkemelerince veya özel hakem tarafından verilen kararlar uyarınca, göreve iadesine karar verilen sigortalı için kesinleşen mahkeme veya özel hakem kararının, sigortalıya tebliğinden sonra on iş günü içinde sigortalı işverene işe başlamak üzere başvurduğu takdirde, iş mahkemeleri veya özel hakemlerce verilen karar uyarınca ödenmesine karar verilen ücretlere ilişkin sigorta primlerinin, kesinleşen mahkeme veya özel hakem kararının işçiye tebliğ edildiği tarihten itibaren (tebliğ edilen gün hariç) onuncu iş gününün içinde bulunduğu ay/dönemi,

e) İdare mahkemesi kararlarına göre görevlerine iade edilen sigortalı ile ilgili olarak, ödenmesine karar verilen ücretlere ilişkin sigorta primlerinin, mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihi takip eden günü,

f) 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 4 üncü maddesinin (B) bendi kapsamında bulunanlardan 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülenlere enflasyon farkı veya başka ad altında geriye yönelik olarak yapılan ödemelere ilişkin sigorta primlerinin, ödemenin yapıldığı tarihi,

g) Toplu iş sözleşmelerine tabi işyeri işverenlerince veya kamu idarelerince ya da yargı mercilerince verilen kararlara istinaden, hizmet akdinin mevcut olmadığı veya askıda olduğu bir tarihte ödenen ücret dışındaki ödemelere ilişkin sigorta primlerinin (ücret dışındaki bu ödemeler hizmet akdinin devam ettiği en son ayın kazancına dahil edilecektir) yukarıda belirtilen mercilerin kararlarının kesinleşme tarihlerini,

takip eden ay/dönemin, işyerinin özel nitelikte olması halinde 23'üne, Sosyal Güvenlik Kurumuna e-Sigorta kanalıyla gönderilmesi veya kağıt ortamında verilmesi halinde yasal süresi içinde verilmiş kabul edileceği öngörülmüştür.

Buna göre, prim ve prime ilişkin borcu bulunmayan özel nitelikteki işyeri işverenlerinin yukarıda maddeler halinde sayılan nedenlerden dolayı düzenleyecekleri aylık prim ve hizmet belgelerini, yukarıda belirtilen tarihleri izleyen ayın 23'üne kadar Kuruma vermeleri, ilgili ayda tahakkuk etmiş sigorta primlerinin işveren hissesinin Hazinece karşılanmayan kısmı ile sigortalı hissesinin tamamını da yukarıda belirtilen tarihleri izleyen ayın sonuna kadar ödemeleri halinde beş puanlık prim indiriminden yararlanmış olacaktır.

3. Tahakkuk Eden Sigorta Primlerinin Yasal Süresi İçinde Ödenmesi

Prim ve prime ilişkin borcu bulunmayan işverenlerce, 5510 sayılı Kanun türü seçilmek suretiyle Kuruma yasal süresi içinde gönderilmiş olan aylık prim ve hizmet belgelerinden dolayı tahakkuk eden malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin işveren hissesinin beş puanlık kısmının Hazinece karşılanabilmesi için, aynı aya ilişkin olmak üzere, gerek 5510 sayılı Kanun türü, gerek diğer teşvik kanunları, gerekse kanun türü seçilmeksizin Kuruma yasal süresi içinde verilmiş aylık prim ve hizmet belgelerinden dolayı tahakkuk etmiş sigorta primlerinin, işveren hissesinin Hazinece karşılanmayan kısmı ile sigortalı hissesinin tamamının yasal süresi içinde ödenmesi, bu prim indiriminden yararlanılabilmesi için şarttır.

Sigorta primlerinin işveren hissesine isabet eden kısmının Hazinece karşılanmayan kısmı ile sigortalı hissesinin yasal süresi içinde ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde, bu tutar gecikme cezası ve gecikme zammı ile sonradan ödense dahi, ilgili ay için malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primlerinin işveren hissesinin beş puanlık kısmının Hazinece karşılanması gibi bir durum söz konusu olamayacağından, tahakkuk eden sigorta primlerinin tamamı gecikme ve gecikme zammı ile birlikte işverenlerden tahsil edilecektir (Genelge 3.3).

5510 sayılı Kanun türü seçilmek suretiyle tahakkuk etmiş sigorta primlerinin yasal süresi içinde ödenmesine rağmen, işsizlik sigortası primlerinin

ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde ise, ilgili ay için söz konusu indirimden yararlanılabilecek, buna karşın ödenmemiş veya eksik ödenmiş işsizlik sigortası primleri gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte ödenmediği sürece takip eden aylarda beş puanlık prim indiriminden yararlanılması mümkün olamayacaktır (Genelge 3.3.).

4. Diğer Prim İndirimlerinden Yararlanmamak

a) 5763 sayılı Kanun ile getirilen diğer indirimler

aa) Özürlü sigortalı çalıştıran işverenlerin yararlanacağı prim indirimi

5763 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle İş Kanunu'nun 30. maddesinde yapılan değişiklikte 50 veya daha fazla işçi çalıştıran özel sektör işverenleri için % 6 olan özürlü, eski hükümlü ve terör mağduru çalıştırma zorunluluğu değiştirilmiştir. Özürlü işçilerle ilgili prim indirimiyle ilgili hususlara açıklık getirmek amacıyla Sosyal Güvenlik Kurumu'nca 19.8.2008 tarihli, 2008-77 sayılı Genelge yayınlamıştır.

5763 sayılı Kanun ile yapılan ve 1.7.2008 tarihinden itibaren geçerli olan İş Kanunu'nun 30. maddesindeki düzenlemeye göre, işverenler 50 veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde % 3 özürlü işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. Kamu işyerlerindeki işverenlerin ise % 4 özür- lü ve % 2 eski hükümlü eski hükümlü işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırma zorunlulukları bulunmaktadır. Bu düzenlemeyle 1.7.2008 tarihinden itibaren özel sektör işyerlerinde eski hükümlü ve terör mağduru çalıştırma yükümlülüğü kaldırılmıştır.⁹

Ayrıca özürlü sigortalıların, asgari ücret üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hissele- rinin tamamı Hazine tarafından karşılanacaktır. İş- çinin aldığı ücrete bakılmaksızın 1.7.2008 tarihinden itibaren asgari ücret üzerinden primlerin işve- ren payı hazine tarafından karşılanacak, bunun üzerindeki prim ise işverence ödenecektir (m. 30/VI).

Bundan başka, kontenjan fazlası özürlü çalıştı- ran, yani yükümlü olmadıkları halde özürlü çalıştı- ran işverenlerin bu şekilde çalıştırdıkları her bir

özürlü için prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin % 50'si Hazine tarafından karşılanacaktır (m. 30/VI).

bb) Genç işçi ve kadın işçi istihdam eden işverenlerin yararlanabileceği prim indirimi

5763 sayılı Kanun'la 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'na geçici 7. madde eklenmiş ve bazı sigortalılar için prim indirimi öngörülmüştür. Bu indirimle ilişkin usul ve esaslara açıklık getirmek amacıyla Sosyal Güvenlik Kurumu'nca 1.8.2008 tarihinde 2008-73 sayılı Genelge yayınlanmıştır. Bu düzenlemeye göre, 18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük olanlar ile yaş şartı aranmaksızın 18 yaşından büyük kadınlardan; 26.12.2007- 26.5.2008 tarihleri arasındaki dönemde prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı sigortalılar dışında olması şartıyla, 26.5.2007- 26.5.2008 tarihleri arasında işyerine ait prim ve hizmet belgelerinde bildirilen ortalama sigortalı sayısına ilave olarak 26.5.2008-26.5.2009 tarihleri arasında işe alınan ve fiilen çalıştırılanlar için, 506 sayılı Kanunun 72. ve 73. maddelerinde sayılan ve 78. maddesi uyarınca belirlenen prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin;

- Birinci yıl için yüzde yüzü,
- İkinci yıl için yüzde sekseni,
- Üçüncü yıl için yüzde altmışı,
- Dördüncü yıl için yüzde kırkı,
- Beşinci yıl için yüzde yirmisi,

İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanacaktır (4447 s.K. geçici m.7/I, 2008-73 s.Genelge, 1.).

b) Farklı işçiler için üç ayrı prim indiriminin aynı zamanda uygulanması

Diğer teşvik kanunlarına istinaden işveren hissesi sigorta prim teşviki uygulamasından yararlanmakta olan işverenlerin, teşvik kapsamına giren sigortalılarından dolayı aynı dönem için ve mükerrer olarak 5510 sayılı Kanun'un 81. maddesinin (1) bendinde öngörülen beş puanlık prim indiriminden yararlanmaları mümkün değildir. Ancak, eğer bir işveren diğer teşviklerden yararlanmakta iken 5510 sayılı Kanun m. 81/I-(1) kapsamındaki indirim giren başka işçileri işe almışsa gecikme cezası dahil prim borcu olmaması kaydıyla bu indirimden de yararlanabilir.

Örneğin, prim borcu olmayan bir işveren, 18-29 yaşları arasında yeni işe aldığı 6 sigortalısından dolayı 4447 sayılı Kanun'un geçici 7. maddesi hükümünden, iki sigortalısının özürlü olmasından dolayı 4857 sayılı Kanun'un 30. maddesi hükümünden yararlanabilecek durumda olduğu ve diğer teşviklerin kapsamına girmeyen 4 sigortalısından dolayı 5510 sayılı Kanun'un m.81/I-(1) kapsamındaki indirimden de yararlanabilecektir. Aylık prim ve hizmet belgesini düzenlerken yararlanılacak indirimlerin belirtilmesi gerekir. Genelge'ye göre böyle bir durumda işveren:

- a) Sigortalıların hepsi için 5510 s. Kanun türü,
- b) Özürlü sigortalılar için 4857, diğer sigortalılar için 5510 s. Kanun türü,
- c) Yeni işe alınanlar 18-29 yaş arası sigortalılar için 4447, özürlü sigortalılar için 4857, kalan 4 sigortalı için 5510 sayılı Kanun türünü,
- d) Yeni işe alınan 18-29 yaş arası sigortalılar için 4447, özürlü sigortalılar ile kalan dört sigortalı için 5510 sayılı Kanun türünü, seçebilecektir (Genelge, 8).

IV. PRIM İNDİRİMİNİN HESAPLANMASI

5510 sayılı Kanun'un prim oranları ve Devlet katkısı başlıklı 81. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde,

- Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranının, sigortalının prime esas kazancının % 20'si olduğu, bunun % 9'unun sigortalı hissesi, % 11'inin işveren hissesi olduğu,

(b) bendinde ise, 4/I-a kapsamında çalışan sigortalılar için uygulanacak malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranının (a) bendinde belirtilen % 20 oranına; 40 ıncı maddeye göre 60 fiilî hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 1 puan, 90 fiilî hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 1,5 puan, 180 fiilî hizmet gün sayısı eklenecek işlerde 3 puan eklenmesi suretiyle belirleneceği, bu şekilde bulunan oran ile (a) bendinde belirtilen % 20 oranı arasındaki farka ait primin tamamının işveren tarafından ödeneceği öngörülmüştür.

Genelge'ye göre, 5510 sayılı Kanun'un 4/I-a kapsamında çalışan sigortalılar ve 5/I-c'de belirtilen harp malulleri ile 3713 ve 2330 sayılı Kanunlara göre vazife malullüğü aylığı alanlardan kısa ve uzun vadeli sigorta kollarına tabi olanlar için esas

5510 sayılı Kanun gereğince yapılan kontrol ve denetimlerde çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmediği tespit edilen işverenlerin bir yıl süreyle beş puanlık prim indiriminden yararlanamayacakları düzenlemesi getirilmiştir.

alınacak malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranları,

- Fiili hizmet zammının uygulanmadığı işlerde, % 9 sigortalı hissesi, % 11 işveren hissesi,
- 60 gün fiili hizmet gün sayısı eklenecek işlerde, % 9 sigortalı hissesi, % 12 işveren hissesi,
- 90 gün fiili hizmet gün sayısı eklenecek işlerde, % 9 sigortalı hissesi, % 12,5 işveren hissesi,
- 180 gün fiili hizmet gün sayısı eklenecek işlerde, % 9 sigortalı hissesi, % 14 işveren hissesi, olacaktır.

Bu bağlamda, prim ve prime ilişkin borcu bulunmayan işverenlerin, kapsama giren sigortalılarına ilişkin aylık prim ve hizmet belgelerini 5510 sayılı Kanun türünü seçerek yasal süresi içinde Kuruma göndermeleri halinde, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden yukarıda belirtilen işveren hisselerinin beş puanlık kısmı, ilgili ayda tahakkuk etmiş sigorta primlerinin işveren hissesinin Hazinece karşılanmayan kısmı ile sigortalı hissesinin tamamının yasal süresi içinde ödenmesi kaydıyla, Hazinece karşılanacaktır.

Örneğin, (A) Anonim Şirketi'nin 2008/Ekim ayına ilişkin aylık prim ve hizmet belgesinde kayıtlı sigortalılarına ait prime esas kazanç tutarı toplamının 5.000 YTL olduğunu kabul edersek, tahakkuk eden malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi oranı ve buradaki Hazine katkısı aşağıdaki gibi olacaktır:

MYÖ primine esas kazanç tutarı toplamı: 5000 YTL

MYÖ primi oranı: % 20,

ödenmesi gereken toplam prim tutarı: 5000 x % 20 = 1000 YTL'dir.

MYÖ priminin sigortalı payı % 9,

MYÖ priminin toplam işveren payı % 11 olup, bunun % 5'ini Hazine karşılayacak, % 6'sını ise işveren ödeyecektir.

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primlerinin, $5.000 \times \% 5 = 250$ YTL'si işveren hissesine ait Hazinece karşılanacak olan tutar,

$5.000 \times \% 6 = 300$ YTL'yi işveren hissesine ait işverence ödenecek olan tutar,

$5.000 \times \% 9 = 450$ YTL'si sigortalı hissesine ait işverence ödenecek olan tutardır.

Bu durumda, işverenin kısa vadeli sigorta kollarına ilişkin primi ile genel sağlık sigortası primi ile birlikte malullük, yaşlılık ve ölüm sigortasına ait $300 + 450 = 750$ YTL'yi yasal ödeme süresinin son günü olan 30.11.2008 tarihinin Pazar gününe rastlaması nedeniyle ilk iş günü olan 1.12.2008 Pazartesi gününe kadar ödenmesi halinde, 250 YTL tutarındaki MYÖ sigortası primleri Hazinece karşılanacaktır.

Eğer işveren tarafından ödenmesi gereken kısa vadeli sigorta kolları primi ile genel sağlık sigortası primi ile birlikte 750 YTL'lik MYÖ sigortası primi 1.12.2008 tarihine kadar ödenmediği veya eksik ödendiği takdirde, $750+250= 1000$ YTL'nin tamamı ve diğer prim borçları gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte işverenden tahsil edilecektir. İşveren de 250 YTL'lik Hazine katkısından yararlanamamış olacaktır.

V. SONUÇ

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranının işveren hissesine ait kısmından yapılması öngörülen beş puanlık indirimden 4/I-a kapsamında ki sigortalıları çalıştıran, özel sektör işyeri işverenleri yararlanabileceklerdir. Kamu sektörü işverenleri ise geçici ya da sürekli olarak personel çalıştırsalar da bu indirimden yararlanamayacaklardır

Madde 81/I-(i) bendinde sadece 5510 sayılı Kanuna tabi olarak çalıştırılan sigortalılar için ödenmesi gereken primler indirimin kapsamına alınmıştı. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun geçici 20. maddesine göre kurulan sandık kapsamındaki sigortalılar için ödenmesi gereken primler 81. maddede belirtilen indirim kapsamında değerlendirilemeyecekti. Daha sonra, 31.7.2008 tarih ve 5797 sayılı "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması

Hakkında Kanun"la¹⁰, geç. m.20 kapsamındaki sigortalıları çalıştıran işverenler de bu prim indiriminin kapsamına alınmışlardır. 5797 sayılı Kanun'la 5510 sayılı Kanun'un m. 81/I-(i) bendine bir cümle eklenmiştir: "Bu fıkra düzenlenmiş teşvik, kamu idareleri hariç bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılara ilişkin matrah, oran ve esaslar üzerinden 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıkların statülerine tabi personel için de uygulanır." Ancak Genelge'de 5797 sayılı Kanun ile eklenen bu değişikliğe yer verilmemiştir.

Kayıt dışı istihdamın önlenmesi amacıyla, 81. maddede, 5510 sayılı Kanun gereğince yapılan kontrol ve denetimlerde çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmedigi tespit edilen işverenlerin bir yıl süreyle beş puanlık prim indiriminden yararlanamayacakları düzenlemesi getirilmiştir.

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin işveren hissesinin beş puanlık kısmının Hazinece karşılanabilmesi için, işverenlerin

- muaccel sigorta primi,
- işsizlik sigortası primi,
- idari para cezası ve
- bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarının bulunmaması gerekmektedir.

Prim borcu olmama şartı kontrol edilirken, işverenin Türkiye genelindeki tüm işyerleri değil, sigorta prim indiriminden yararlanılacak işyeri esas alınacaktır. İşverenler, beş puanlık indirimden prim borcu olmayan işyerlerinden dolayı yararlanılabilecek, prim ve prime ilişkin borcu bulunan işyerlerinden dolayı ise bu borçlar ödenmediği sürece prim indiriminden yararlanılamayacaktır (Genelge 3.1).

Prim ve prime ilişkin borcu bulunan işverenler, bu borçlarının tamamını sonradan ödemeleri halinde, beş puanlık sigorta prim indiriminden, yasal verilme süresi sona ermemiş ilk aylık prim ve hizmet belgesinden başlayarak yararlanabilirler (Genelge 3.1).

Prim ve prime ilişkin borcu bulunmayan özel nitelikteki işyeri işverenlerinin beş puanlık sigorta prim indiriminden yararlanabilmeleri için, aylık prim ve hizmet belgelerini 5510 sayılı Kanun türünü seçmek suretiyle yasal süresi içinde Kuruma göndermeleri gerekmektedir. Aylık prim ve hizmet belgeleri en geç belgenin ilişkin olduğu ayı izleyen

ayın 23'ü günü sonuna kadar Kuruma gönderilmelidir. 2008/Kasım ayına ilişkin aylık prim ve hizmet belgesi en geç 23/12/2008 Salı gününe, 2008/Aralık ayına ilişkin aylık prim ve hizmet belgesi ise en geç 23/1/2009 Cuma gününe kadar Kuruma gönderilmelidir.

Genelgede muvazaalı işlemleri önlemeye yönelik düzenlemeler de yer almıştır. Örneğin, prim ve prime ilişkin borcu bulunan işverenlerin, 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinde öngörülen sigorta prim indiriminden yararlanmak amacıyla, mevcut işyerlerini kapatarak değişik bir ad veya unvan ya da iş birimi olarak faaliyete geçirdiklerinin anlaşılması halinde, bu işyerleri söz konusu indirimden yararlandırılmayacaklardır (Genelge, 10).

Alt işverenlerin Kuruma olan borçlarından, alt işveren ile birlikte asıl işveren de sorumlu tutulduğundan beş puanlık prim indiriminden yararlanabilmek için, gerek asıl işverenin kendisinden gerekse kendisinden iş alan alt işverenlerden kaynaklanan prim ve prime ilişkin borcunun bulunmaması gerekir.

Alt işverenler ise sadece kendi çalıştırmış oldukları sigortalılara ilişkin borçlardan sorumlu tutulabileceğinden, kendi alt işverenliğinden kaynaklanan muaccel borçlarının bulunmaması halinde prim indiriminden yararlanabilirler. Dolayısıyla, asıl işverenin prim ve prime ilişkin borcunun bulunmasının alt işverenin beş puanlık indirimden yararlanmasına herhangi bir olumsuz etkisi yoktur.

5763 sayılı Kanun ile istihdamı teşvik amacıyla başka kanunlarda da değişiklikler yapılmış, yüzde beş oranındaki indirim dışında, özür, 18-29 yaş arası genç erkek işçi ve 18 yaşından büyük olmak koşuluyla kadın işçiler için ödenmesi gereken primlerin işveren hissesinin belirli kısımlarının Hazine ya da İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanması öngörülmüştür. İşverenler aynı dönem için bu teşviklerden sadece birinden yararlanabileceklerdir. Ancak, eğer bir işveren diğer teşviklerden yararlanmakta iken 5510 s. K. m. 81/I-(i) kapsamındaki indirim giren başka işçileri işe almışsa gecikme cezası dahil prim borcu olmaması kaydıyla beş puanlık bu indirimden de yararlanabilir.

Sigorta priminin işveren payına beş puanlık Hazine katkısı öngören 81/I-(i) hükmünün uygulanması belirli bir süre ile sınırlandırılmamış olup süreklilik niteliği taşımaktadır. Yani, belirtilen koşul-

ları yerine getirmeleri halinde işverenler her zaman bu prim indiriminden yararlanabileceklerdir.

DİPNOTLAR

- 1 5763 s.K. RG.26.5.2008, 26887. 5510 s. K. m.81/1, "ı) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıları çalıştıran özel sektör işverenlerinin, bu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden, işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet eden tutar Hazinece karşılanır. İşveren hissesine ait primlerin Hazinece karşılanabilmesi için, işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak bu Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna vermeleri, sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarı ile Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarı yasal süresinde ödemeleri, Sosyal Güvenlik Kurumuna prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunmaması şarttır. Ancak Kuruma olan prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarını 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci maddesine göre tecil ve taksitlendiren işverenler ile 29/7/2003 tarihli ve 4958 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa ve 22/2/2006 tarihli ve 5458 sayılı Sosyal Güvenlik Prim Alacaklarının Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile diğer taksitlendirme ve yapılandırma Kanunlarına göre taksitlendiren ve yapılandıran işverenler bu tecil, taksitlendirme ve yapılandırmaları devam ettiği sürece bu fıkra hükmünden yararlandırılır. Bu fıkra hükümleri Kamu idareleri işyerleri ile bu Kanuna göre sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar ve yurt dışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz. Hazinece karşılanan prim tutarları gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz. Bu fıkra ile düzenlenen destek unsurundan diğer ilgili mevzuat uyarınca ayrıca yararlanmakta olan işverenler aynı dönem için ve mükerrer olarak bu destek unsurundan yararlanamaz. Bu durumda, işverenlerin tercihleri dikkate alınmak suretiyle uygulama, destek unsurlarından sadece biriyle sınırlı olarak yapılır. Bu Kanun gereğince yapılan kontrol ve denetimlerde çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmedikleri tespit edilen işverenler bir yıl süreyle bu fıkra ile sağlanan destek unsurlarından yararlanamaz. Bu fıkra ile düzenlenen teşvik, kamu idareleri hariç bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılara ilişkin matrah, oran ve esaslar üzerinden 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki sandıkların statülerine tabi personel için de uygulanır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı tarafından müştereken belirlenir".
- 2 5763 sayılı Kanun ile işverenlere getirilen prim teşvikleri konusunda ayrıntılı bilgi için bkz.: Caniklioğlu, Nursen, 5510 sayılı Kanunun Prime İlişkin Öngördüğü Yeni Düzenlemeler ve 5763 Sayılı Kanunun Prim Teşvikine İlişkin Hükümleri, "İstihdam Paketi ve Sosyal Güvenlikteki Yeni Düzenlemeler İşletmelere Ne Getiriyor?" Semineri, TİSK Yayın No:296, s.162-177; Kılıç, Cem, İşyerlerine Getirilen Teşvikler, İşsizlik Sigortası Düzenlemeleri ve İŞKUR Faaliyetleri", "İstihdam Paketi ve Sosyal Güvenlikteki Yeni Düzenlemeler İşletmelere Ne Getiriyor?" Semineri, TİSK Yayın No:296, s.59-65.

- 3 RG. 16.6.2006, 26200.
- 4 5510 sayılı Kanun'un yürürlük tarihi ilk olarak 1.7.2007 tarihine (2007 Yılı Bütçe Kanunu, Kanun No: 5565, Kabul Tarihi: 26.12.2006, RG. 29.12.2006 M, 26391), daha sonra 5655 sayılı Kanun ile 1.1.2008 tarihine (5655 sayılı "Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", Kabul Tarihi: 9.5.2007, RG. 20.05.2007, No. 26527) 2008 Yılı Bütçe Kanunu (RG. 28.12.2007, 26740 M) ile üçüncü olarak 1.6.2008 tarihine ertelendikten sonra, 5754 sayılı Kanun ile de çoğu maddeleri için yürürlük tarihi "2008 yılı Ekim ayı başı" olarak belirlenmiştir (17.4.2008 tarihli ve 5754 sayılı "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" (RG. 8.5.2008, 26870). Okur, Ali Rıza, Hukuk Tarihimizin Yürürlük Özürlü İlk Yasası: 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, İşveren Dergisi, Mayıs 2008, s. 41-43.
- 5 RG. 19.8.2008, 26972.
- 6 Caniklioğlu, Nursen, 5510 sayılı Kanunun Prime İlişkin Öngördüğü Yeni Düzenlemeler ve 5763 Sayılı Kanunun Prim Teşvikine İlişkin Hükümleri, s. 167.
- 7 Bkz. Caniklioğlu, Nursen, 5510 sayılı Kanunun Prime İlişkin Öngördüğü Yeni Düzenlemeler ve 5763 Sayılı Kanunun Prim Teşvikine İlişkin Hükümleri, s. 165.
- 8 RG. 28.09.2008, 27011. Bu tebliğde daha sonra "Aylık Prim ve Hizmet Belgesinin Sosyal Güvenlik Kurumuna Verilmesine ve Primlerin Ödenme Sürelerine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ" ile değişiklik yapılmıştır (RG. 23.11.2008, 27063).
- 9 İş Kanunu'nun 30. maddesinde 1.7.2008 tarihinden önceki dönemde, aynı ilde toplam 50 veya daha fazla işçi çalıştıran özel sektör işyerlerinde % 3 özür, % 2 terör mağduru ve % 1 oranında eski hükümlü çalıştırma zorunluluğu bulunmaktaydı.
- 10 RG. 19.8.2008, 26972.